

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETAS

467-oji PLENARINĖ SESIJA, 2010 M. GRUODŽIO 8, 9 D.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl 2011–2020 m. energetikos strategijos

(tiriamoji nuomonė)

(2011/C 54/01)

Pranešėjas **Bernardo HERNÁNDEZ BATALER**

Europos Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2010 m. gegužės 12 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

2011–2020 m. energetikos strategijos

(tiriamoji nuomonė).

Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2010 m. lapkričio 16 d. priėmė savo nuomonę.

467-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2010 m. gruodžio 8–9 d. (gruodžio 9 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 138 nariams balsavus už, 40 – prieš ir 21 susilaikius.

1. Įžanga ir santrauka

1.1 Europos Komisija ketina priimti 2011–2020 m. energetikos strategiją ir Gaires dėl mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančios energetikos sistemos sukūrimo iki 2050 m. Ji paprašė Komiteto šiais dviem klausimais parengti tiriamąją nuomonę, kuri padėtų atlikti šį darbą.

1.2 Komitetas palankiai vertina tai, kad šios dvi temos yra svarstomos kartu. Investicijos į energetikos sektorių yra ilgalaikės ir labai svarbu, kad strategija ateinantiems dešimčiai metų būtų rengiama siekiant ilgalaikių tikslų iki 2050 m.

1.3 Komisija paskelbė apžvalginį dokumentą „Rengiant naują 2011–2020 m. Europos energetikos strategiją“, kuriuo remiantis vyks konsultacijos. Šios nuomonės pirmojoje dalyje apibendrintos mūsų nuomonės ir rekomendacijos. Antrojoje dalyje nurodyta keletas bendrų temų, kurios turėtų būti įtrauktos į strategiją. Trečiojoje dalyje pateikiamos pastabos konkrečiais klausimais, kurie Komisijos apžvalginiame dokumente pateikiami diskusijoms.

1.4 Pastaruosius 200 metų pasaulis energijai gaminti ir transportui dažniausiai naudodavo iškastinį kurą. Per tą laikotarpį daug iškastinio kuro buvo išgaunama palyginti pigiai, todėl išsivysčiusi pramonė galėjo labai smarkiai padidinti našumą ir pagerinti gyvenimo lygį.

1.5 Tačiau dauguma specialistų sutinka, kad per ateinančius 40 metų sumažės naftos ir dujų atsargų, o dėl likusių išteklių konkurencija sustiprės ir kainos išaugs. Greičiausiai anglių atsargų išliks santykinai daug ir artimiausią šimtmetį tikriausiai nebus suvaržytas jų tiekimas. Tačiau pasauliui reikia kuo skubiau sumažinti CO₂ kiekį, išmetamą deginant iškastinį kurą, kad būtų išvengta katastrofiškų klimato kaitos padarinių; tas pat taikytina naftai ir dujoms.

1.6 Todėl pasauliui būtina iki 2050 m. pertvarkyti savo energetinę bazę ir energijos naudojimą. Turi būti kuo plačiau naudojami visi įmanomi alternatyvios energijos ištekliai. Tais atvejais, kai iškastinis kuras ir toliau bus naudojamas, teks didžiausią išmetamo anglies kiekio dalį surinkti prie šaltinio ir saugoti arba pakartotinai panaudoti, kad nepatektų į atmosferą. Kiekviename sektoriuje energija turi būti naudojama kur kas efektyviau nei šiandien.

1.7 Veiksmingai valdyti šį pertvarkymą – vienas didžiausių visuomenei ir vyriausybėms iškilusių iššūkių XXI amžiuje. Prireiks naujo energijos ir energinių paslaugų kainodaros principo, pirmiausia siekiant užtikrinti, kad naudojant iškastinį kurą būtų padengiama visa pasauliui tenkančios CO₂ naštos kaina, milžiniškų investicijų į naujas technologijas, naujų tvirtų pramonės ir vyriausybės partnerysčių būtinai infrastruktūrai sukurti ir pakeisti visuomenės požiūrį į energijos naudojimą ir jos kainą.

1.8 Šalims teks glaudžiau kartu dirbti, kad įgyvendintų būtinas permainas. Jau pats pertvarkymo procesas bus labai konkurencingas. Vyks įnirtinga konkurencija dėl likusių naftos ir dujų išteklių; be to, plėtojant alternatyvius energijos išteklius ir vystant efektyviai energiją naudojančius produktus ir paslaugas atsiras naujų sričių konkurencijai. Šalys ir regionai, pirmieji pasiekę pažangos efektyvesnio energijos vartojimo ir veiksmingesnio alternatyvios energijos panaudojimo srityse, sustiprins savo konkurencinę padėtį. Tų, kurie trypčios vietoje ir dels persitvarkyti, konkurencinė padėtis susilpnės.

1.9 Europa ir Europos Sąjunga dabar atsidūrė kritiniame šios evoliucijos etape. Ji turi svarių prielaidų sparčiai vykdyti pertvarkymą, nes yra itin priklausoma nuo naftos ir dujų eksporto iš užsienio ir jautriai reaguoja į visus galimus tokio tiekimo suvaržymus. Be to, ES buvo priešakyje gilinant visuomenės ir politikų suvokimą klimato kaitos klausimais ir viena pirmųjų pradėjo kai kurių būtinų alternatyvių energijos išteklių plėtojamą bei ėmėsi priemonių efektyviau vartoti energiją kai kuriuose svarbiausiose sektoriuose.

1.10 Tačiau Europa negali sau leisti tenkintis pasiektais rezultatais. Pertvarkymo procesas dar neįgijo reikiamo pagreičio, kad galėtų vykti savaime ir, iškilus dabartiniams ekonominiams sunkumams ir dėl jų orientuojantis į trumpalaikius tikslus, gali tuoj pat sulėtėti. O tokios šalys ir regionai kaip Kinija ir JAV

didina tempą ir imasi skubių priemonių. Ypač Kinija gali tapti labai galingu konkurentu vystant alternatyvius energijos išteklius.

1.11 Gyvybiškai svarbu, kad Europa išvystytų naują energetikos pertvarkymo dinamiką. Naujoji ES energetikos strategija galėtų ir turėtų tapti pagrindu tokiai dinamikai atsirasti. Strategija turėtų numatyti uždavinius ir tikslus bei apibrėžti priemones ir struktūras, būtinas jiems įgyvendinti. Tarybai ir institucijoms priėmus strategiją reikėtų sutelkti politinę, verslo pasaulio ir visuomenės valią būtinoms permainoms įgyvendinti. Tai galimybė, kurios negalima praleisti ar iššvaistyti.

2. Pagrindiniai strategijos elementai

2.1 Naujoji energetikos strategija Europai 2011–2020 m. turi būti kuriama remiantis ne mažiau kaip trimis ramsčiais: tiekimo saugumas, mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomika ir energetikos sektoriaus konkurencingumas. Komitetas pritaria dedamoms pastangoms skatinti perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir gerinti tiekimo saugumą, bet apgailestauja, kad Komisijos 2010 m. gegužės mėn. paskelbtame vertinimo dokumente „Naujos 2011–2020 m. Europos energetikos strategijos link“ energetikos sektoriaus konkurencingumo klausimams skirta pernelyg mažai dėmesio. Perėjus prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos per vidutinės trukmės laikotarpį Europa savaime turėtų tapti konkurencingesne pasaulyje. Tačiau trumpuoju laikotarpiu yra realus pavojus, kad dėl susikaupusių visų energetikos sektoriaus politikos sąnaudų sumažės darbo vietų ir anglies, nebent nedelsiant bus imtasi tinkamų priemonių.

2.2 EESRK nuomone, pagrindinius strategijos elementus būtų galima apibendrinti taip:

- gauti teisingus ekonominius signalus,
- įdiegti tinkamas technologijas,
- sutelkti finansus,
- sukurti tinkamas institucijas ir struktūras (viešas ir privačias),
- užtikrinti vartotojų ir visuomenės dalyvavimą,
- sukurti Europos aljansą ir partnerystes pereinamajam laikotarpiui ir pasiekti bendrą susitarimą dėl tikslų, pažangos tempo ir konkrečių tikslų įgyvendinimo iki konkrečių terminų.

2.3 **Ekonominiai signalai.** Ekonomistų požiūriu, vienintelė svarbiausia priemonė, būtina energetikos sektoriui pertvarkyti, yra tinkamas energijos kainų nustatymas, įskaitant visas energijos gamybos ir naudojimo išorės sąnaudas. Pirmiausia energijos gamyba ir naudojimas turėtų padengti visas sąnaudas, susijusias su žala, padaryta pagaminamu CO₂ kiekiu.

2.4 Šiuo metu toli gražu taip nėra. Energijos gamyba ir naudojimas anaipol nepadengia visų sąnaudų, susijusių su anglies dioksidu, ir dažnai vis dar skiriamos nepagrįstos subsidijos, kad sumažėtų sąnaudos energijai, būtų skatinama jos paklausa, o kartu ir didėtų anglies dioksido gamyba. Ateityje politika turėtų būti siekiama užtikrinti, kad CO₂ kiekiai, išmetami deginant iškastinį kurą, padengtų visą anglies dioksido kainą. Visos likusios subsidijos turėtų būti kur kas atsakingiau skiriamos

- moksliniams tyrimams ir taikomajai veiklai naujų technologijų srityje skatinti,
- ribotą laiką naujų mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų diegimui remti, kol šios technologijos įsitvirtins rinkoje,
- energijos efektyvumo priemonių ir metodų įgyvendinimui skatinti,
- padėti skurdesniems ar socialiai remtiniems namų ūkiams gauti jiems reikalingas energijos paslaugas.

2.5 Europa jau padarė tam tikrą pažangą kuriant geresnes kainodaros struktūras. Tačiau dabartinė šalių kuro mokesčių įvairovė, išlikusios subsidijos gamybai, netobula ir nuolat kintanti prekybos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartiniais taršos leidimais sistema ir pan. dėl kainų nesuonia nuolatinių signalų, būtinų energijos tiekėjams ir vartotojams patikimai planuoti būtinas didelio ir mažo masto investicijas. Naujoje energetikos strategijoje turėtų būti nustatyti aiškūs uždaviniai ir tikslai

- panaikinti nepagrįstas subsidijas energetikos ir susijusiuose sektoriuose tiek gamybai, tiek vartojimui,
- labiau suderinti visų degalų, procesų ir produktų, išskiriančių šiltnamio efektą sukeliančias dujas, apmokestinimą,
- nustatyti tinkamą anglies dioksido kainą visuose sektoriuose, išplečiant prekybos leidimais sistemą ir panaikinant jos spragas arba kitomis fiskalinėmis priemonėmis
- ir išlikusias subsidijas skirti konkrečioms, pirmiau nurodytiems tikslams.

2.6 Gali būti, kad energijos kainos bus aukštesnės nei anksčiau, o tiekimas iš kai kurių Europos energijos šaltinių retkarčiais gali būti apribotas. Energija turi būti naudojama kuo efektyviau, kad bendras energijos suvartojimo lygis ir reikalingų naujų investicijų dydis išliktų valdomi. Būtina kuo aktyviau skatinti efektyvų energijos vartojimą visuose sektoriuose.

2.7 Teisingai nustatyti kainas yra svarbu, bet, Komiteto nuomone, to nepakanka, kad būtų negrįžtamai pereita prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančios ekonomikos. Prireiks daug kitų

priemonių ir iniciatyvų, ypač pradiniuose etapuose, kol pati rinka taps pagrindiniu stimulu.

2.8 **Tinkamos technologijos.** Dar reikės daug nuveikti, kad būtų skatinamas alternatyvių energijos išteklių įrenginių, įskaitant visą atsinaujinančių energijos išteklių spektrą, vystymas ir diegimas. Kai šios alternatyvos bus visiškai išvystytos, jos turėtų tapti konkurencingos rinkoje ir joms nebereiks specialios paramos, išskyrus lengvatas, kurias lems pagrįsta anglies dioksido kaina. Tačiau iki 2020 m. daug šių technologijų bus dar vystomos ir joms gali prireikti finansinio paskatinimo pasitelkus mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos programas, supirkimo tarifų ar kitų paskatų investuoti ir remti atitinkamos infrastruktūros kūrimą.

2.9 Greičiausiai daug alternatyvių energijos šaltinių efektyviausiai bus naudojami elektros energijai gaminti. Kad šie ištekliai būtų naudojami optimaliai ir kad būtų kuo geriau išnaudojami dabartiniai energijos gamybos pajėgumai, elektros energijos tinklai turės būti sustiprinti ir išplėsti vietos, nacionaliniu ir Europos lygiu, bei modernizuoti, kad galėtų priimti energiją iš įvairių šaltinių įvairiu mastu ir tenkintų kintantį paklausos modelį.

2.10 Atsarginiai pajėgumai arba saugojimas (kartu su integruotu tinklu) ateityje bus dar svarbesni nei dabar, nes teks įveikti kintantį atsinaujinančiųjų energijos išteklių, tokių kaip vėjo ir saulės energija, tiekimą ir kintančią paklausą. Hidroelektrinės, biomase deginančios jėgainės, dujų saugyklos ir galbūt didelės talpos baterijos galėtų tapti svarbesnės šioje srityje, kartu su likusiomis iškastinį kurą deginančiomis jėgainėmis (ypač dujų jėgainės), kuriose įrengtos anglies dioksido surinkimo sistemos.

2.11 Kai kurie specialistai mano, kad naujos kartos branduolinioms jėgainėms teks svarbesnis vaidmuo naujojoje mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančioje ekonomikoje. Keletas Europos ir ne tik Europos šalių imasi veiksmų pratęsti veikiančių jėgainių eksploatacijos laikotarpį ir planuoja statyti naujas. Komiteto dauguma pritaria nuomonei, kad branduolinė energija ir toliau išliks svarbi Europai pereinant prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančios ekonomikos. Dabar tradicinė branduolinės energijos gamybos technologija yra gerai išvystyta ir, Komiteto nuomone, statant naują branduolinę jėgainę turi būti reikalaujama padengti visas ekonominės veiklos, draudimo ir eksploatacijos nutraukimo, atliekų saugojimo ir šalinimo sąnaudas.

2.12 Akivaizdu, kad anglis dar keletą dešimtmečių išliks svarbiu energijos ištekliu, pirmiausia energijai gaminti. Kad iki minimumo sumažėtų CO₂ poveikis, būtina kuo skubiau kurti ir įrengti anglies dioksido surinkimo ir saugojimo įrenginius ir nustatyti grafikus, iki kada jie turi būti sumontuoti visose anglis deginančiose jėgainėse.

2.13 Turi būti aktyviau skatinama visuose sektoriuose, pirmiausia transporto, būsto, statybos ir energetikos, bei energijai imliose pramonės įmonės šakose efektyviai vartoti energiją ir mažinti anglies dioksido kiekius.

2.14 Finansų telkimas. Kad energetikos sektoriuje įvyktų šios permainos, per ateinančius 20 metų prireiks didelių investicijų (greičiausiai tris ar keturis kartus daugiau nei dabar). Kad būtų pasiekti tokie mastai, reikalinga plataus užmojo Europos strategija, kuri nustatytų aiškius tikslus ir sukurtų patikimą ir nuoseklų reguliavimą, paskatų ir kitokios paramos suinteresuotoms pramonės įmonėms pagrindą, kad jos galėtų nuolat siekti šių tikslų.

2.15 Tinkamos struktūros ir institucijos. Pertvarkymui įgyvendinti teks gerokai sustiprinti institucijų gebėjimus, kad jos galėtų planuoti ir vadovauti pokyčiams, taip pat toliau skatinti dinamišką ir konkurencingą rinką skirti būtinas investicijas. Energijos tiekimo planavimas, tinklo valdymas ir energijos rinkos reguliavimas bei jos tarifų struktūros, visa tai turi būti peržiūreta ir integruota arba koordinuojama Europos mastu, kad atitiktų energetikos strategijos 2011–2020 m. tikslus.

2.16 Būtinoms permainoms įgyvendinti prireiks sparčiai ir iš esmės pakeisti Europos ekonomikos gamybos ir vartojimo modelius. Plėtojantis atsinaujinančiajai energijai ir daugėjant efektyviai energiją naudojančių produktų ir paslaugų turėtų atsirasti daug naujų gamybos įmonių ir susikurti daug darbo vietų; tačiau senesniuose energetikos sektoriaus segmentuose tai bus prarasta. Prireiks didelės sąmoningumo ugdymo, mokymo ir perkvalifikavimo programos sklandžiam perėjimui administruoti.

2.17 Sparčiai auga naujų technologijų ir sprendimų energetikos sektoriui pertvarkyti tarptautinė rinka. Europai reikia plėsti savo mokslinius tyrimus ir taikomąją veiklą bei skatinti pramonės įmones užsitikrinti lyderio pozicijas šioje dinamiškoje ir konkurencingoje rinkoje.

2.18 Vartotojų, MVĮ ir plačiosios visuomenės dalyvavimas. Paklauskos srityje reikia dar daug nuveikti, kad buitiniai ir verslo vartotojai taptų labiau išprusę ir galėtų patys prisidėti prie tausesnio vartojimo, kurio prireiks ateityje. Visiems vartotojams (verslo ir buitiniams) prireiks atitinkamos informacijos apie galimybes naudoti energiją efektyviau ir pagalbą pereinant prie atsinaujinančiųjų išteklių tiekimo. Jiems prireiks paskatų ir patiems imantis efektyvaus energijos vartojimo priemonių arba įsirengiant prietaisus, naudojančius atsinaujinančiųjų išteklių energiją.

2.19 Gali būti, kad energijos kainos bus aukštesnės nei anksčiau; jų poveikį skurdesniems namų ūkiams ir socialiai nuskriaustiems žmonėms būtina kruopščiai įvertinti ir atitinkamai parengti politiką. Tokiems namų ūkiams turėtų būti teikiama pirmenybė gauti pagalbą įrengiant efektyvaus energijos vartojimo prietaisus, kadangi jie gali neturėti lėšų patys imtis tokių priemonių, be to aukštesnės energijos kainos jiems bus didesnė našta nei turtingesniems žmonėms.

2.20 Europos aljansas yra už permainas. Kad pagaliau įvyktų didelio masto spartus persitvarkymas, ES ir jos valstybės narės turi dalytis patirtimi ir glaudžiai bendradarbiauti, kad būtų pasiekta

būtina techninė ir ekonominė bendrosios energijos rinkos integracija ir atitinkami pramonės sektoriai kartu siektų pertvarkyti energetiką. Už ES strategiją turi būti atsakingos visos valstybės narės ir ją būtina bendrai įgyvendinti.

2.21 Tikslai. Kad nemažėtų permainų tempas, Komitetas siūlo, kad ES strategijoje būtų nustatyti tarpusavyje susiję ir nuoseklūs tikslų įgyvendinimo terminai tam tikriems pereinamojo laikotarpio etapams užbaigti. Kiekvienam tikslui prireiks tik jam skirtų įgyvendinimo priemonių ir investicinių planų, parengtų bendradarbiaujant su pramone ir kitais suinteresuotaisiais subjektais. Galima paminėti šiuos pavyzdžius:

- jau nustatyti tikslai dėl atsinaujinančiųjų energijos išteklių 2020 m. ir tolesni tikslai 2030 m., 2040 m. ir 2050 m.,
- kai pasitvirtins iškastinį kurą naudojančių jėgainių CO₂ surinkimo ir saugojimo technikos ar technologijų (CCS) veiksmingumas, reikės iš karto jas įmontuoti kiekvienoje naujoje tokio tipo jėgainėje ir nustatyti terminą, iki kada šios technologijos turėtų būti įdiegtos visose veikiančiose jėgainėse,
- reikalingi preliminarūs terminai, iki kada visi nauji būstai ir kiti pastatai turėtų visiškai nebeišmesti į aplinką anglies dioksido ir iki kada esami pastatai turėtų būti modernizuoti,
- reikalingi terminai laipsniškai spartinti automobilių parko elektrifikavimą,
- reikalingi terminai, nuo kada būstuose reikėtų visiškai nebe naudoti iškastinio kuro šildymui ir maistui gaminti.

2.22 Visi šie pavieniai tikslai ir priemonės turi būti įtraukti į visapusišką šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo strategiją, ir susieti su bendru tikslu iki 2020 m. sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį 20 (arba 30) proc.

3. Komisijos konsultacijų dokumente nustatytos naujosios energetikos strategijos prioritetinės sritys

3.1 Modernūs integruoti tinklai. Komitetas sutinka su Komisijos nuostata, kad atsparesnės, mažiau gendančios, pažangesnės ir integruotos tinklo infrastruktūros Europai sukūrimas yra svarbiausias tikslas. Kad atsinaujinantieji energijos ištekliai būtų naudojami kuo efektyviau, pirmenybė turėtų būti teikiama įvairių rūšių atsinaujinančiųjų energijos išteklių įrenginiams tose vietovėse, kur jie būtų panaudoti optimaliai (vėjo energijos įrenginiai būtų ten, kur labiausiai vėjuota, saulės energijos – ten, kur būna daugiausia saulės), o vėliau pasikliauti efektyviai veikiančiu tinklu ir perduoti energiją ten, kur ji labiausiai reikalinga. Kalbant apie visą Europos elektros energijos gamybą, šio optimalaus lygio Europos mastu siekis galiausiai reikštų, kad yra sukurta bendra integruota sistema. Reikia sukurti Bendrą Europos tinklą, parengti bendrus projektus ir struktūras jo darbui planuoti ir administruoti. Tinklas turės užtikrinti pažangų valdymą ir veikimą visais lygiais, kad būtų pasiekta optimali pasiūlos ir paklauskos pusiausvyra. Be kita ko, į integruotą tinklą turės patekti energija iš nutolusių šaltinių (pavyzdžiui, atviros jūros arba dykumų saulės įrenginių); kad kintamoji ir nuolatinė srovė būtų naudojama skirtingose tinklo dalyse, tinklą teks optimizuoti, kad būtų labiau sumažinti energijos nuostoliai visame tinkle.

3.2 Komisija ir valstybės narės turi glaudžiau bendradarbiauti tarpusavyje ir su visais Europos perdavimo sistemos operatorių tinklais (ENTSO), kad būtų sukurta suderinta struktūra planuoti, vystyti ir valdyti integruotą tinklą, įskaitant techninius ir finansinius jo statybos ir veikimo parametrus.

3.3 Komitetas sutinka su Komisija, kad bus labai svarbu įrengti modernius skaitiklius visose vartojimo vietose, įskaitant ir individualius būstus. Vartotojams prireiks nemenkos kuro tiekėjų ir valstybės organų pagalbos, kad jie suprastų visus modernių skaitiklių pateikiamus rodmenis ir galėtų realiai pasirinkti, kaip pasitelkus šią informaciją pasiekti optimalų energijos suvartojimo modelį.

3.4 **Pažanga, padaryta kuriant mažai anglies dioksido išskiriančios energetikos sistemą.** ES jau yra įsipareigojusi iki 2020 m. 20 proc. sumažinti išmetamą anglies dioksido kiekį ir 30 proc. – jeigu kitos šalys prisiims panašius įsipareigojimus. Šie tikslai yra daugelio kitų sričių politikos varomoji jėga ir skatina investuoti į naujas energetikos sistemas, būtinas šiems tikslams pasiekti. Komitetas mano, kad, atsižvelgiant į Vokietijos, Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės aplinkos ministrų pasiūlymą, ES vertėtų pačiai įsipareigoti jau iki 2020 m. sumažinti CO₂ kiekį 30 proc., o ne 20 proc., jeigu ekonominės ir socialinės sąlygos leistų, neprarandant konkurencingumo ir jeigu būtų įgyvendintos priemonės ir investicijos, būtinos šiam tikslui pasiekti.

3.4.1 Europos Sąjunga jau nemažai pasistūmėjo link savo tikslo iki 2020 m. išmetamą CO₂ kiekį sumažinti 20 proc. (2009 m. šis kiekis sumažintas jau 17 proc.). Jai gali būti naudingas stipresnis akstinas dar labiau padidinti šiuos skaičius, nes nuo to energijos transformacija gali vykti sparčiau, gali suintensyvėti prekybos apyvartiniais taršos leidimais rinkos veikla ir ilgainiui padidėti Europos konkurencingumas. Tačiau politiniu požiūriu ir norint trumpalaikiu laikotarpiu apsaugoti Europos pramonės (ypač energijai imlių sektorių) konkurencingumą, tikrai būtų daug paprasčiau kuo anksčiau pradėti siekti 30 proc. CO₂ sumažinimo tikslo, jeigu ir kitos pramoninės šalys įsipareigos tą kiekį panašiai sumažinti, o pažangesnės besivystančios šalys sutiks atitinkamai prisidėti prie globalių pastangų. Tai reikštų, kad visos didžiosios šalys maždaug po lygiai prisidėtų prie investicinių išlaidų ir energijos kainos naštos, kuri atsirastų valdant pokyčius energetikos srityje, ir sumažėtų anglies dioksido nutekėjimas.

3.4.2 Iki šiol ES mėgino derėtis dėl galimybės iki 2020 m. pasiekti 30 proc. tikslą, kad ir kitos šalys prisiimtų panašius įsipareigojimus. Tačiau ši taktika nepasiteisino nei Kopenhagoje, nei vėliau. Tuo tarpu bėgant laikui vis labiau menksta galimybė iki 2020 m. pasiekti didesnę tikslą ir taip Europoje paspartinti energijos transformavimą.

3.4.3 Kadangi pasauliniu mastu vis dar nesutariama dėl visuotinės klimato kaitos strategijos, ES reikėtų jau iki 2020 m. priartėti prie 25 proc. CO₂ mažinimo, taigi, įvykdyti bent minimumą, kurį Tarpyvyriausybė klimato kaitos komisija rekomenduoja tais metais pasiekti išsivysčiusioms šalims. Jei griežtesnis tikslas būtų

kuo anksčiau nustatytas, tai turėtų naudoti ir transformacijai, be to, liktų dar 5 proc., kuriuos būtų galima panaudoti kaip pranašumą derybose ir kurie paskatintų kitas šalis daugiau nuveikti per ateinančius dvejus metus.

3.5 Kuo anksčiau žengsime žingsnį šia kryptimi, tuo griežtesnės bus nustatytos prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemos aukščiausios ribos ir kartu didesnės ir veiksmingesnės kainos už į aplinką išmetamus anglies dioksido kiekius. Komitetas mano, kad, jeigu prekybos sistema leis pasiekti laukiamų rezultatų, turi būti nustatyta bent jau mažiausia 30 eurų kaina ir būtinos priemonės užtikrinti, kad pačioje ES išmetamas anglies dioksido kiekis būtų dar labiau sumažintas atitinkamai investavus lėšas, o ne eksportuojant į kitas pasaulio šalis pasitelkus švarios plėtros mechanizmą. Net ir taip modernizavus, Komitetas mano, kad svarbu nepervertinti rezultatų, kurių galima tikėtis tik iš prekybos sistemos. Be to, gali paaiškėti, kad nei politškai, nei konkurenciniu požiūriu nepriimtina iš esmės sustiprinti sistemą Europos Sąjungoje, jeigu kitose pasaulio valstybėse bus delsiama imtis panašių priemonių. Daug kitų politikos sričių, kurios paminėtos šioje nuomonėje, turi būti įtrauktos į išsamią strategiją, norint, kad energetikos pertvarka vyktų reikiamu tempu, ir gal būt būsimoje strategijoje šiam klausimui reikėtų skirti didesnę dėmesį, jeigu prekybos sistema ir toliau turės praktinių spragų.

3.6 ES jau padarė nemenką pažangą nustatydamas būtiniausias efektyvaus energijos vartojimo standartus pastatams, transporto priemonėms ir įvairioms prekėms bei paslaugoms. Tačiau šiuos standartus dar galima išplėsti ir sugriežtinti. Be to, dar galima daug nuveikti užtikrinant jų įgyvendinimą ir laikymąsi. Komisijai teks dar griežčiau pareikalauti iš valstybių narių parengti tinkamus efektyvaus energijos vartojimo veiksmų planus ir politikos priemones.

3.7 **Pirmavimas technologinių inovacijų srityje.** Technologinės inovacijos bus labai svarbios energetikos sektoriui kuriant naujus produktus ir paslaugas ir siekiant sumažinti jų kainas iki labiau valdomo lygio. Europa gali atsilikti nuo svarbiausių pasaulinių konkurentų šiame sektoriuje; jai būtina pakelti mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros (viešajame ir privačiame sektoriuose) lygį svarbiausių naujų technologijų srityje. ES lygmeniu Strateginis energetikos technologijų planas (SET planas) turėtų būti įgyvendintas nedelsiant.

3.8 Visose atitinkamose ES programose, pirmiausia įskaitant struktūrinius fondus, energetikai turėtų būti teikiama didesnė pirmenybė. Be to, ir valstybės narės savo investiciniuose planuose energetikai turėtų teikti didesnę pirmenybę, ypač efektyvaus energijos vartojimo ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių vystymo srityse. ES ir valstybės narės turi užtikrinti, kad energijos tiekimo ir paskirstymo veikla užsiimančios, efektyviai energiją vartojančius produktus ir paslaugas vystančioms privačioms firmoms būtų taikoma teisinga stabilii reguliavimo ir paskatų sistema, kad joms būtų sudaryta galimybė plėsti tokią veiklą.

3.9 Komitetas pritaria nuostatai, kad itin svarbus vaidmuo tenka vietos ir regionų valdžios institucijoms propaguojant efektyvų energijos vartojimą savo srityse ir koordinuojant atsinaujinančiųjų energijos išteklių vystymo planus. Jis rekomenduoja europinę paramą skirti puikioms iniciatyvoms, kurių ėmėsi Merų paktas energetikos srityje, ir ieškoti būdų tokioms iniciatyvoms stiprinti ir plėsti.

3.10 Stipri ir koordinuota išorės energetikos politika. Komitetas pritaria nuostatai, kad ES būtų naudinga labiau koordinuota energetikos politika, skirta trečiosioms šalims. Tačiau, nepaisant to, kokia koordinuota jos politika bebūtų, Europa išliks pažeidžiama tarptautinėje arenoje, jeigu ir toliau labai priklausys nuo iškastinio kuro importo iš kitų pasaulio šalių, ypač, jeigu bus importuojama iš keleto svarbiausių šalių. Kuo greičiau ES pradės efektyviau vartoti energiją, sumažins bendrą vartojimą ir mažiau priklausys nuo iškastinio kuro importo iš užsienio šalių, tuo jos padėtis bus saugesnė.

2010 m. gruodžio 9 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Staffan NILSSON*

3.11 ES piliečių apsauga. Komitetas sutinka su Komisija, kad didelė pirmenybė turėtų būti teikiama priemonėms sudaryti vienodas veiklos sąlygas visiems energetikos sektoriaus subjektams visoje Europoje ir propaguoti energetikos paslaugų visų aspektų skaidrumą vartotojams. Visi vartotojai (verslo ir vidaus) turės išmokyti kur kas daugiau dėmesio skirti savo energijos suvartojimo modeliams ir galimybėms, kurios bus suteiktos efektyviai suvartoti mažiau energijos.

3.12 Energijos produktai ir paslaugos greičiausiai santykinai brangs ir tai taps ekonomine paskata žengti šia kryptimi. Tačiau visi vartotojai pagrįstai tikėtis daugiau, negu kainų didinimo, kad galėtų eiti teisinga kryptimi. Informacija apie prekių ir paslaugų energines charakteristikas turės būti geriau viešinama, kaip ir konkreti informacija apie esamas galimybes ir pagalbą keičiant energijos vartojimo įpročius (pavyzdžiui, sprendimą padidinti gyvenamųjų ir kitų pastatų energinį naudingumą, pasirinkti ekologiškesnes transporto priemones, ekologiškesnes prekes ir atostogas bei kt.).

PRIEDAS

Toliau pateiktas skyriaus nuomonės tekstas buvo pakeistas atsižvelgiant į asamblėjoje priimtą pakeitimą, surinkusį ne mažiau kaip ketvirtadalį narių balsų.

3.4 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

„Pažanga, padaryta kuriant mažai anglies dioksido išskiriančios energetikos sistemas. ES jau yra įsipareigojusi iki 2020 m. 20 proc. sumažinti išmetamą anglies dioksido kiekį ir 30 proc. – jeigu kitos šalys priims panašius įsipareigojimus. Šie tikslai yra daugelio kitų sričių politikos varomoji jėga ir skatina investuoti į naujas energetikos sistemas, būtinas šiems tikslams pasiekti. Komitetas mano, kad, atsižvelgiant į Vokietijos, Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės aplinkos ministrų pasiūlymą, ES vertėtų pačiai įsipareigoti jau iki 2020 m. sumažinti CO₂ kiekį 30 proc., o ne 20 proc., jeigu ekonominės ir socialinės sąlygos leisti, neprarandant konkurencingumo ir jeigu būtų įgyvendintos priemonės ir investicijos, būtinos šiam tikslui pasiekti. Šį tikslą pasiekti bus sunku, nebent kitos pramoninės šalys nuspręs priimti panašius įsipareigojimus, o labiausiai pažengusios besivystančios šalys sutiks prisidėti prie pasaulinio masto pastangų.“

Balsavimo rezultatai: Už 88 Prieš 82 Susilaikė 26
